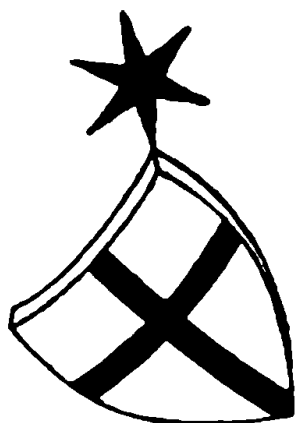

J A R O S L A V D U R Y C H

Utěšitel nejlepší

EDICE KRYSTAL L. P. 1932

Svým drahým přátelům

P. SILVESTRU M. BRAITOVÍ O. P.

P. EMILIÁNU SOUKUPOVI O. P.

srdečně J. D.

J A R O S L A V D U R Y C H

U T Ě Š I T E L

N E J L E P Š Í

PŘIJĎ, SVATÝ DUŠE!

Voláme-li: Přijď, svatý Duše, voláme: Přijď, Lásko! Neboť Duch svatý jest Lásko a Lásko jest jeho jménem. Ale má ještě jedno jméno a to jest Dar. Lásko jest Darem. Duch svatý jakožto Lásko jest poutem mezi Otcem a Synem; v Něm jest láska, kterou Otec chová k sobě i k svému Synu, a zároveň láska, kterou Syn chová k Otci; je tedy Láskou vzájemnou a proto se praví, že z Otce i Syna vychází. Otec i Syn vydechují Ducha svatého a Duch svatý čili Lásko jest darem od Otce i Syna. Tohoto Daru se dostává i nám ode dne seslání Ducha svatého. Ale připomíná se u sv. Tomáše Akvinského, že Duch svatý miluje pouze jako Lásko vycházející od Otce a Syna, nikoliv pak jako ten, kdo lásku vydechuje sám ze sebe. Lásko je následkem vůle, nikoliv výsledkem vůle; ta se pro ni může rozhodnout, ale nemůže si ji vynutit, neboť láska je podstatnou vlastností pouze Osob božských, kdežto u osob stvořených je darem.

Voláme-li o lásku, cítíme, že jí máme málo, nebo že je nedostatečná a nedokonalá, nebo že jí nemáme vůbec, ale že ji potřebujeme a

chceme. Odmítání Ducha svatého jest odmítáním lásky a odmítáním daru. O Ducha svatého můžeme prositi až tenkrát, když se rozhodneme, že neodmítneme lásky a že nepohrdneme darem. Ne každý tvor umí či chce přijmouti dar, neboť ve tvorech je pýcha, která dar přijímá jako ponížení a není schopna vděčnosti; ve tvorech je též pýcha, která touží po osamocení a proto se štítí lásky.

Duch svatý jest podstatou Lásky a kdekoliv a kdykoli se vyřkne jméno Lásky, vyslovuje se tím jméno Ducha svatého, který jest přítomen všude tam, kde láska byť sebe nedokonalejší třeba jen skrytě řevaví jako jiskra pod popelem. Nelze milovati bez Ducha svatého. Vzdálí-li se Duch svatý, vzdálí se láska, a ukáže-li se, že nějaká láska byla jen zdáním lásky, je to důkazem, že Duch svatý nebyl v ní přítomen.

Duch svatý jest Láskou, kterou Otec miluje sebe a svého Syna, kterého zplodil, i všechny bytosti, které stvořil, a kterou Syn miluje Otce; to jest vlastní podstata lásky, ze které pak se udílí láska tvorům. Touto láskou Bůh miluje tvory a tuto lásku dává též tvorům, aby se jí milovali navzájem. I láska mezi lidmi má svůj původ v lůně Nejsvětější Trojice a jest darem

z nebe. Lidé sami bez tohoto daru by se milovati nemohli.

Duch svatý je tedy zdrojem a ohněm naší lásky, jejího úsilí, jejích ctností a její blaženosti. Co našemu životu dává láska, to mu dává Duch svatý. Láska se považuje za největší štěstí, za hlavní vzpruhu a za největší dostiučinění v životě. Touhy lidské směřují jen k různým podobám lásky, ať už pravé či nepravé, a lidé bez touhy jsou považováni za neschopné pravého štěstí. Láska je světlo, které nám osvětluje krásu, a vlastně jen láska jest schopna viděti krásu a cítiti radost a blaženost. Bytosti, které se lásky zřekly, zřekly se Boha, a svět jejich je odvrácen k nicotě.

I v nejmenší jiskře lásky v srdci bytosti nejubožejší je tedy odlesk nekonečné blaženosti Nejsvětější Trojice a jest v ní přítomen sám Duch svatý. Ale ten vychází z Otce a Syna. Tuto jiskru lásky udržuje v takovém srdci Otec i Syn. Duch svatý pracuje souhlasně s jejich vůlí.

Láska je dar božský. Jako zplozením těla se nezplodí duše, ale Bůh sám vdechuje duši do těla, právě tak láska nevzniká z pouhé vůle lidské, ale dává se člověku, když jeho vůle se poddala lásce. Je to dar božský; stále nutno míti

na mysl, že láska jest celým vzájemným vztahem pouze mezi božskými Osobami; je-li nám udělena, dává se nám cítit něco z té blaženosti, kterou působí Osobám božským vzájemné patření na sebe; není to tedy jen náš stav, jen naše blaženost, jen naše láska; je to přítomnost a působení Ducha svatého.

Voláme-li: Přijď, svatý Duše, přivoláváme lásku, blaženost, štěstí, radost; všechno v nejvyšším stupni; přivoláváme všechnu krásu života a všechnu milost; přivoláváme blaženost samé Nejsvětější Trojice. To všechno očekáváme a to už zde na zemi, nikoliv snad až po smrti na věčnosti. Jen chtít to musíme, neodvracet se od naděje v dar, nepohrdati darem. Doufáme v brzké vyplnění této žádosti, snad již v nejbližší chvíli, ať již Duch svatý přijde s náhlou okázalostí svých milostí, či ať přijde pomalu a skoro tajně, takže Jeho přítomnost ucítíme až později, jako by se v nás ukryl před námi samými.

Jen odvrátit se od Něho nesmíme jako bytosti, které se domnívají, že nepotřebují štěstí a blaženosti, poněvadž chtějí samy sobě býti zdrojem svého uspokojení, jako se odvrátil Satan od Něho, chtěje býti sám sobě vlastním duchem moci a slávy.

Voláme-li Ducha svatého, voláme Ho na celý svět, na celou církev bojující i trpící, i na budoucí, kteří přijdou až do skonání věků; voláme tak, aby nás Jeho působení v celé církvi za všech věků až do věčnosti zasáhlo tak, abychom byli účastni veškeré blaženosti, které se dostalo všem bytostem, aby naše blaženost splynula s blažeností veškeré církve, neboť v Něm je obcování svatých, obcování nebe se zemí i s očištěm. Voláme, aby nepřinesl jen nám dary osobní pro každého jednotlivce, ale každému všecky dary pro celou církev, aby přišel sám ke každému a ke všem s celou nesmírností svých darů jako Bůh, aby naše blaženost byla nekonečně zvětšena soucitem všeho toho, čeho se dostává každému jednotlivci. Nežádáme si jen jednotlivých darů Ducha svatého, žádáme si Ho celého, úplného a nerozděleného; prosíme nejen o Jeho účinky, ale o Něho samého. Nevoláme: pošli nám něco, ale voláme: přijď, tedy přijď sám a celý!

Tomu nás učí víra, naděje a láska, dary z Něho a od Něho.

NAPLNĚNÍ SRDCE SVÝCH VĚRNÝCH!

Všecko, co jest v našich srdcích podstatného, co má pravou hodnotu a pravou skutečnost, jest z Ducha svatého. Naše srdce jest k tomu, aby Ho přijímalo; to jest účel našeho srdce a toto naše srdce nemá účelu jiného. Vyhovuje-li tomuto účelu, stává se věcí drahocennou, stává se klenotem, neboť v sobě chová Ducha svatého, a tím je zadost učiněno spravedlnosti nejvyšší, tím naše srdce nabývá ceny před Bohem jakožto útulek Ducha svatého, který chce bydleti v našich srdcích. Kde bydlí Duch svatý, tam přináší s sebou i svou božskou nádheru, tam ozdobuje si sám svůj příbytek, činí z něho svou komnatu, svůj palác. Nemůže srdce lidské chtíti vyššího účele, vyššího cíle nad tento, který přesahuje pomyšlení. Chce-li něco jiného, pak chce věci marné. Nemůže chtíti jiného než Ducha svatého, poněvadž všecko, co není z něho, jest nicota, a srdce není nám dáno za příbytek nicoty. Každé jiné chtění jest klamné a marné. Můžeme jen chtíti nebo nechtíti Ducha svatého; chceme-li něco jiného, je to jen mařením

vůle, zvláště když se toto chtění nepravé projevuje vášnivostí a neústupností. Můžeme jen přestat chtít Ducha svatého a pak naše chtění je zmatené; pak můžeme něco chtít je potud, pokud nás Duch svatý neopustil docela, a toto chtění se střídá s chtěním zdánlivým, s chtěním marnosti či vlastně s nechtěním.

Opustí-li nás Duch svatý, pak nechceme nic ze skutečnosti pravé, nemůžeme chtít; chceme jen zdánlivé, chceme zdánlivou námahu, aby se vůle naše probudila a pozdvihla, ale ta nemůže sama ze sebe povstati bez svolení a přispění Ducha svatého. Ten neopouští člověka nikdy v životě úplně, vždy mu něco ponechává, poněvadž, kdyby ho opustil úplně, člověk by rychle zahynul i tělesně. Duch svatý může ze sebe v takovém člověku, který se od něho odvrátil, zanechat jen tolik a takovým způsobem, aby člověk ten byl sice udržen při životě, ale aby pocítil hlubokou marnost, zdánlivost a neskutečnost všeho svého jednání, aby cítil prázdnotu v celém svém srdci, aby se blížil zoufalství. I toto působení jest božským dobrodíním, poněvadž srdce takové přece ještě jest udržováno při životě, aby mu byl poskytnut čas, a pocit prázdnoty mu připomíná, že mimo

tuto prázdnotu a marnost je kdesi skutečnost a plnost božská, která se do srdce vrátí, jakmile člověk přestane ji nechtíti.

Jen cosi velmi nepatrného žádá od nás Duch svatý, ani ne tolik, abychom ho sami chtěli; jakmile ho sami chceme; tu už předtím byl v nás a způsobil svou láskou naši lásku; abychom ho chtěli, to nám dává On sám; tolik toho od nás tedy nežádá. Žádá jen to, abychom se přestali vzdávat sami sebe, abychom přestali ho nechtíti, abychom se nevzdávali skutečnosti pro marnost a nicotu, abychom se Mu nebránili. V tomto jediném bodě rozhoduje člověk o svém životě či o své zkáze. Jen v tomto bodě se od něho něco žádá, jen v tomto bodě může se odloučiti od pravého života. Žádá se od nás tato jediná věc, a je-li splněna, všechno ostatní je nám pak přidáno, je-li odmítnuta, pak všechno ostatní jest vydáno zkáze.

Prosíme-li Ducha svatého, aby naše srdce naplnil, tu máme na mysli především to, aby nás zbavil úzkostného a zoufalého pocitu marnosti, bezútěšnosti, bezúčelnosti a prázdnoty; aby naše zoufalství, naše malomocnost a bláznovství bylo nahrazeno poznáním skutečnosti a touhou po cestě skutečného života. Cesta

skutečného života nevede jen rozjímáním a životem vnitřním, nýbrž i správným jednáním vnějším a poznání skutečnosti netýká se jen poměru člověka k představě Boha neviditelného, nýbrž ke všemu tvorstvu a ke všemu konání. Poznání pravé skutečnosti nás posiluje ve všech pochybách, strastech a těžkostech, poněvadž pravá skutečnost je ta, kterou vidí Bůh a kterou uspořádal svou moudrostí a dobrotou. Pravá skutečnost nemůže člověka děsit jako ty představy o skutečnosti, které vznikají v mysli od Boha opuštěné a které proto jsou klamny. Duch svatý nás naplňuje dobrotou poznání této skutečnosti pravé a tím nám vrací důvěru, spokojenost, chuť k práci a poznání; tím vyhlazuje náš smutek a zapuzuje z mysli vše, co ji stísňuje a kruší.

Ale tím prosíme zároveň, aby v srdci našem nestrpěl vedle darů svých a vedle působení svého nic z těch věcí marných, klamných a nicotných, které lichotí žádostivosti naší, aby si je chtěla podržeti a skryti v přítomnosti Ducha svatého, abychom jich mohli používat k bláznovské zábavě a k bláznovské rozkoši. Jen pro naši slabost líbí se nám bláznovství naše a bláznovství světa, kterého se nerádi vzdáváme i ten-

kráte, když voláme po Duchu svatém. Ten zná lépe než my následky tohoto klamu a může nás před nimi zachránit tím, že vypudí tyto věci z naší mysli, dá nám pravé jejich poznání, dá nám ošklivost proti nim, a aby se naše srdce nekormoutilo pro ztracenou klamnou sladkost těchto věcí, dá nám za ni sladkost věcí nikoliv pomyslných, nýbrž pravých. Sladší jest skutečnost než přelud, neboť skutečnost je z Boha, kdežto přelud má jen ukradenou a klamnou sladkost těch věcí, které chce představovat. Proto prosíme Ducha svatého, aby nejen vyplnil místa našeho srdce, ve kterých prázdnotu pociťujeme, ale i ta místa, ve kterých prázdnoty nepociťujeme, poněvadž se nám zdá, že naplněna jsou, ač ve skutečnosti jejich plnost jest jen předstírána přeludy, kterých se vzdáváme až nejpozději a nejméně rádi, přeludy nejhouževnatějšími a nejoblíbenějšími.

Tím prosíme Ducha svatého, aby naplnil naše srdce nikoliv jen tak, jak by stačilo našemu povrchnímu uspokojení, nikoliv jen tak, abychom byli zbaveni mučivého pocitu prázdnoty a bezradnosti, nýbrž svým způsobem vlastním, který spočívá v hojnosti a v naplnění až do všech koutů měrou vrchovatou tak, aby tam nezbylo

místa pro nic jiného. Ponecháme-li si v srdci místo, které chceme míti volné pro věci, které nejsou z Ducha svatého, tedy pro přeludy, pak se tam naše přeludy rozmnožují, poněvadž užíváme darů Jeho k tomu, abychom jejich užitek živili tyto přeludy; pak jest možno, že všech darů Jeho užíváme k své škodě a proti Němu. Proto, voláme-li Ducha svatého, máme ho přijímati s jeho vlastní povahou, s jeho štědrostí a plností, která nepřipouští, abychom nějaký kout ve svém srdci vyhrazovali sobě a své nicotě a odpírali jemu. Nelze ho žádati, aby nás zbavil jen toho bláznovství, které nás již naplnilo zoufalstvím, nýbrž aby nás zbavil bláznovství veškerého, i toho, které se nám zdá sladké, příjemné i užitečné, i toho, jehož dosud jako bláznovství nechápeme.

Neboť Ducha svatého vzýváme pro působení jeho útěchy a pomoci, která jest jedinou útěchou a pomocí skutečnou a neklamnou, která přináší pravé a neomylné uspokojení a štěstí. Pro toto štěstí musíme býti ochotni vzdáti se všech přeludů. Sami ze sebe neměli bychom ani tolik poznání ani tolik síly. Toto dílo vyčištění a obrácení našeho srdce vykoná Duch svatý sám svým příchodem, a je-li vzýván s upřímností a

přijat s důvěrou, vykoná toto dílo mnohem sladčeji a dobrotivěji, než jak by si to člověk ve své malověrné úzkosti představoval. Odejme-li člověku sladkost preludu, dá mu mnohem větší a jistější sladkost své pravdy, což se jeví i v uspokojení lidského citu a v pevné a důvěřivé stálosti konání. Zná slabost lidskou a nezkouší naši schopnost odříkání dříve, dokud nám nedal radostné síly. Přijde-li a je-li přijat s důvěrou, pak i v odříkání samém nejen své štěstí nalézáme, ale i sami je v odříkání vyhledáváme. Jeho dary jsou sladké, a bojíme-li se jich, že snad pro ně budeme musit opustit jiné věci, bojíme se jen preludů. Duch svatý jest zajisté Moudrost a Dobrotivost sama a jest třeba jen naší důvěry v Něho, aby náš strach se obrátil v radost. A k tomu je třeba jen to, abychom ve své preludy neměli větší důvěry než v Něho.

OHEŇ LÁSKY

Duch svatý jest láskou Otcovou a láskou Synovou. Jím Otec miluje Syna, jím Syn miluje Otce. Chceme-li, aby roznítil v srdcích oheň své lásky, chceme, aby v našich srdcích roznítil oheň té lásky, jakou Otec miluje Syna a jakou Syn miluje Otce, tedy té lásky, která panuje mezi osobami Nejsvětější Trojice.

Chceme, aby v srdcích roznítil oheň své lásky, tedy oheň své vlastní božské bytosti: ne snad, aby naše srdce naplnil nějakými dary, kteréby tímto darováním byly vyňaty z Jeho vlastnictví a odděleny od Jeho osoby, jako když někdo někoho obdaruje penězi, které přestanou patřiti dárci a začnou patřiti obdarovanému, nýbrž aby naše srdce naplnil sám sebou. Aby do našich srdcí vstoupil s důvěrou a bez výhrady, tedy celý jako Lásky. A když už do našich srdcí vstoupí, aby v nich nedlel jen jako host, který si prohlíží vykázané komnaty, stále opatrný a stále připraven na odchod, nýbrž aby se v nich usídlil tak jako ženich v domě svatebním. Zveme ho, aby si v našich srdcích roznítil oheň své lásky; tak jako bychom ho zvali, aby v na-

šich srdcích slavil svou svatbu, aby bez obavy před vetřelci a zrádci rozžehl nejsvětější světlo své Osoby a nechal je hořet mezi stěnami našeho srdce. Aby tou láskou, kterou Bůh miluje Syna a Syn Otce, a kterou nosí v sobě, miloval nás, aby oheň této lásky podložil do našeho srdce.

Veliká je to věc, kterou chceme, a ukazuje, jaká jest cena lidského srdce v řádu věčném. Má-li srdce lidské žít pro život a ne pro smrt, musí býti živeno, a to nikoliv pouhou štědrostí od Boha pouhými přenosnými dary tak jako drobty, které padají se stolu, nýbrž musí býti živeno dary nepřenosnými a nedělitelnými, musí býti živeno Bohem samým; člověk musí jísti Boha, musí míti Boha v sobě, Bůh musí za člověka trpěti a dáti mu oheň své vlastní lásky, aby také člověk se tímto ohněm ohřál. Člověk stojí mnoho, velmi mnoho, nemůže mít o tom ani ponětí. Tak to chtěla Boží láska čili Duch svatý.

Voláme-li o roznícení ohně lásky, znamená to, že dosud stále nám je zima, ze které hrozí smrt; a že je nám třeba, aby Duch svatý tento oheň stále v nás rozněcoval a udržoval, neboť srdce naše je takové, že tento oheň jen stálou

činností Ducha svatého může býti ochráněn před úplným vyhasnutím.

Tím chceme, aby Duch svatý měl v nás své trvalé bydliště, aby v nás Bůh měl svůj ráj, aby nás povýšil už v tomto životě pozemském až do své blízkosti, aby k nám měl důvěru.

To všechno jsou věci, které můžeme chápati uvažováním a o kterých můžeme mluvit slovy, ale před kterými náš cit a naše vůle zůstávají státi; buď si je představit neumíme nebo se představy této bojíme, jako by to bylo nad všechny lidské síly.

Ale Duch svatý nám dává tolik síly, tolik ohně a tolik poznání, kolik potřebujeme. Bohu není třeba, abychom Ho milovali s úplným vědeckým poznáním a poučením o všech důsledcích víry bez mezer ve vědomostech a představách. Chce jen, abychom Ho milovali z celého srdce a ze vší síly své. Abychom se nezdržovali ohlížením, rozhlížením a uvažováním, poněvadž hlavní věcí jest láska. Abychom lásku nezpronevěřovali Bohu, neboť láska jest Duch svatý sám a patří tedy Božské Trojici.

Jen Boha můžeme milovati z celého srdce svého a ze vší síly své; bližního můžeme milovati pouze jako sebe samé. Jinak to nelze.

Zkusíme-li milovati osobu lidskou více než sebe samé, tedy z celého srdce svého a ze vší síly své, poznáme zakrátko, že je to věc nemožná a snaha marná. Nemůžeme bližního milovati více než sebe samy. To je přirozený řád. Hledáme-li cokoliv, co bychom mohli milovati více než sebe samy, vždycky poznáváme, že to uniká ze světa stvořeného a že to může býti pouze Bůh sám.

Ale Boha můžeme milovati jen jeho vlastní láskou, jen Duchem svatým. Tato láska je stále od Boha vydechována a vane směrem, který jí dal. Směr její poznáváme z ní samé a víra nám o tom poskytuje poučení. Obrací se k lidem. Stvoření, vykoupení i seslání Ducha svatého, stálé udržování milosrdenství, stálé rozlévání milosti – to vše ukazuje a potvrzuje, že Bůh svůj ráj si chce založiti v lidech, že miluje lidi.

Tak Láska Boží v nás působí lásku k Bohu a láska k Bohu se prakticky uskutečňuje a dokončuje láskou k lidem. Tím směrem působí oheň Ducha svatého.

SEŠLI DUCHA SVÉHO!

Naše věčné povolání jest velkolepou chválou Stvořitele. Jen Bůh sám mohl nám dáti takový cíl a takový účel, jaký máme, a mohl nám tento účel a cíl dáti jen s tou podmínkou, že sám se o nás staral a pouze sám a bezprostředně to tak určil. Žádný z duchů nebeských, kteří se nalézají mezi Bohem a námi, nemohl by si troufat navrhnouti Bohu, aby nás stvořil tak, jak nás stvořil, k té slávě a k té vznešenosti, kterou nám mohl vyhradit pouze Bůh sám; ani duch po Bohu nejvznešenější nemohl by pomyslit na to, aby nám Bůh darovati chtěl sebe a aby nás chtěl vésti k sobě těmi cestami, kterými nás vede.

Jsme totiž nepatrní a ubozí, ale tím je řečeno málo, neboť sami o sobě jsme méně než prach země, neboť prach země jest a zůstává prachem, jak mu bylo určeno, a nemůže na sebe přivolávat kletbu, jako my ji na sebe přivoláváme, dávající jí přednost před Boží láskou. A i když právě svým počínáním na sebe kletbu nepřivoláváme, je duch náš tak mdlý a síla tak snadno odstupuje od nás, že se diviti musíme

tomu, proč si Bůh za cíl své lásky vyvolil nás, kteří ani pochopit nemůžeme, jak nás miluje, proč nás tak miluje a na co se můžeme těšiti. A podaří-li se tu a tam našemu rozumu, aby uhodl, aby si domyslí, co Bůh s námi chce, a že na nás čeká jako jediné ukojení lidské touhy po štěstí, tu chápeme to jen na chvíli a jen jako výpočet, poněvadž toto poznání nevníká tak snadno do našich představ, do našich citů a do naší vůle. Více tomu věříme slovy než srdcem, poněvadž naše srdce jest ještě slabší než naše schopnost poznávací. Divíme se, jak nás Bůh může milovati, když jsme tak omezeni. To se nám zdá ještě divnější než to, že nám odpouští naše hříchy, neboť po hříchu může přijít poznání a pokání, ale co může přijíti po naší hlouposti, po slabosti a prázdnotě našeho ducha? Vždyť nejsme schopni si zapamatovati, že nás Bůh miluje, a nejsme schopni vzpomínati si na něho často ani tenkrát, když je nám toho nejvíce zapotřebí. Nejsme-li právě hříšníky, jsme obyčejně aspoň hlupáky, bytostmi liknavými, nechápavými a nikterak lásky hodnými. Proč tedy nás miluje? A jak nás miluje?

V tom je právě zázrak té Boží lásky, že Bůh ví a vidí sám, proč nás miluje; že nás milovati

chtěl a proto učinil všechno tak, aby jeho láska k nám nemohla ani přestat, ani se umenšit. Učinil nás předmětem své lásky a miluje v nás tento předmět. To souvisí s dílem našeho Spasitele, který způsobil, že Boží láska zůstává k lidstvu trvale připoutána.

Můžeme věřit, jak nás Bůh miluje, ale naše slabost s námi zůstává a nemůžeme se chovat podle Boží lásky, leč když Bůh sám nám k tomu pomůže. Vždyť víme, jak často člověk sám se cítí nehoden i pouhé lásky lidské a jak se cítí neschopen plnit všechny mravní povinnosti i k takové osobě lidské, kterou opravdu miluje a chce milovat jak nejlépe možno. Tím nesnadnější se člověku zdá láska k Bohu, ba i pouhé myšlení na Boha. Zdá se nám, že naše srdce je půda tak neúrodná, že z něho sotva může růst nejchatrnější plevel; a v této půdě máme pěstovat lásku k Bohu, květ nejkrásnější, jakému by se mohlo podle našich představ dařit snad jen v srdcích andělů. Můžeme své povolání k lásce Boží pochopit jen tak, jako chápeme výpočet nějaké ohromné vzdálenosti, kterou si můžeme představit v číslicích, ale nikoliv ve skutečnosti, poněvadž nám chybí zkušenost. Ale i když toto své povolání k lásce

Boží můžeme chápati jen tímto pomyslným způsobem, přece rozum náš je přesvědčen, že jsme k této lásce povoláni skutečně a že naše nedokonalost a nechápavost nemá zůstatí trvalou překážkou této lásky. Jak by se však srdce lidské unavilo a jak by si zoufalo, kdyby samo mělo hledati způsob, jak se k věčné lásce přiblížit, jak se k ní chovat a jak ji nésti! Srdce by zemdlelo, naslouchajíc rozumu, a rozum by přestal býti pomocníkem srdce ochablého.

Nestačilo by tedy, že nás Bůh miluje, jak nás miluje, co v nás vidí a chce, čím nás chce učinit; nestačilo by tedy, že pro nás nechal Syna svého umřít na kříži, že jsme nasycováni tělem Jeho Syna, že Královnu nebes nám dal za orodovnici. To všecko by nevzbudilo naši lásku, to všecko by snad mohl rozum přijmouti jako neobsáhlou pravdu, ale srdce by se toho bálo, couvalo by před tím, umdlelo by a posléze by se odvrátilo od toho. Má-li Boží láska dosáhnouti svého cíle v naší lásce, jest třeba, aby nám Bůh lásku dal do našeho srdce, poněvadž naše srdce nestačí rozumu, samo o sobě stačí jen té lásce nejnižší, která není hodna jména lásky. Láska, toť Bůh sám, toť Duch svatý. Máme-li tedy Boha milovati, musíme dříve býti

Bohem naplnění, musíme v sobě mítí Ducha svatého. Přítomnost lásky v našem srdci jest přítomností Ducha svatého.

Proto čím více uvažujeme o slávě, ke které nás Bůh stvořil, a čím více vidíme ubohost a mdlobu svého srdce, tím lépe chápeme smysl slov:

Sešli Ducha svého!

A STVOŘENI BUDOU

Stává se, že mysl je tak těžká, tupá a mdlá, že člověk uprostřed modlitby zapomene na to, co se modlil, a když to zpozoruje, musí začínati znova. Tak třeba růženec, jehož každý jednotlivý dílek má krásu celé hvězdy nebeské, stává se žebříčkem, jehož se lidská paměť a pozornost jen s námahou přidržuje, aby nespadla. Kterákoliv modlitba, které církve po staletí nebo již od svého počátku užívá, skládá se z vět, z nichž každá jest obrazem ráje; učíme se jim od malička, patří k našim nejzákladnějším dojmům, užíváme jich a slyšíme je téměř bez počtu, měly by už býti v naší krvi, a přece naše duše na ně sama nestačí a někdy těch vět modliteb ani nepoznává, jako by pozbyla paměti, a musí se pracně rozpomínati a zachycovati se vzpomínek. Zdálo by se, že se člověk vždy může zcela snadno pomodliti aspoň Otčenáš a pozdravení andělské, že tyto modlitby může odříkávati sám ze sebe jako svá vlastní slova, jako myšlenky, které jaksí samočinně vystupují z hlubin duše, jakmile se rozhodne pomodliti se. Ale častokráte člověk pozoruje, že to nejde, že jeho

slabost mu značně překáží; poznává, že to nejsou jeho slova, která se modlí, že není vlastním a úplným majetníkem těchto slov, že to jsou slova pouze svěřená, že je vytvořil a sestavil sám Duch svatý, který takto nám modlitby dal, modlitbě naučil a při modlitbě nám pomáhá. Kterak pak my sami ze sebe bychom se zmohli na Otčenáš, kterak pak my bychom si mohli Otčenáš úplně osvojit a učinit jej svým vlastnictvím, svým nástrojem, který by nám stále a kdykoliv byl k ruce a kterým bychom mohli vládnouti třebaš tak, jako vládneme svým jazykem! V takových chvílích únavy, skleslosti, netečnosti a duchovní opuštěnosti poznáváme, jak pravá vnitřní modlitba není v naší moci a jak i ta modlitba zevní není tak zcela lehká a samočinná jako chod nějakého stroje. V modlitbě jest vždy něco, co řídí Bůh. Vždyť modlitba patří pouze Bohu a Bohu jest přijatelné jen to, co jest z Něho a skrze Něho.

Představme si růženec pověšený na hřebíku, a po tomto růženci vzhůru by lezla nějaká moucha, která už má života na mále, kterou už by křídla neunesla, která jen taktak leze a posledními silami se drží, aby nepadla; leze s jednoho zrnka růžence, pomalu a těžce. Ta moucha je

obrazem mnohých našich modliteb, mnohých našich myšlenek na Boha a na zákon Boží, ba jest obrazem celé naší duše. Od jednoho slova Božího ke druhému unavena se vleče naše pozornost, a to jest ještě dobře, když se aspoň vleče, když nepadá dolů nebo když se neplazí sem a tam, nevědouc už ani, po čem se plazí jako slepý červ. Jak bychom mohli říci: Otče náš! Jak bychom mohli pozdravit Královnu nebes! Každé takové slovo má větší cenu než kterékoliv království světa a my bychom se domnívali, že tato slova lze jen tak lehce budit, vyvolávat a točit jimi jako zrnky růžence? Právě takové stavy únavy a duševní opuštěnosti nám užitečně ukazují, že pravá modlitba spočívá na spolupůsobení Ducha svatého.

Naše duše se podobá té ubohé mouše, jakési nicotě.

Když tedy církev volá: Sešli Ducha svého a stvoření budou, tím vyznává víru a naději, že Duch svatý přijde učinit z té ubohé nicoty, kterou je naše duše bez Něho, něco skutečného.

Teprve vstupem Ducha svatého do našeho srdce dokonává se naše stvoření, teprve pak jsme dokonale lidmi, učiněnými k obrazu Božímu. Syn Boží nás vykoupil, ale dříve, než apoš-

tolové měli jíti do světa, seslal jim Ducha svatého, čímž teprve bylo dílo Boží dokonáno. Toto dílo Boží lásky opakuje se na nás až do skončení času, neboť ničím nejsme, není-li v nás přítomen Bůh ve své trojjedinosti. Proto se modlíme, aby dokončil a stále obnovoval naše tvoření, naše doplňování a obnovování v Duchu svatém, bez něhož bychom se nemohli důvěrně modliti a s Bohem jako dítky obcovati, bez něhož bychom nebyli bytostmi k obrazu Božímu, nýbrž jen k obrazu nejubožejší bídy.

A OBNOVÍŠ TVÁŘ ZEMĚ...

Sesláním Ducha svatého se naše stvoření dokonává. Pádem prvních lidí padli jsme všichni do stavu nedokonalosti. Co Bůh původně stvořil, bylo všecko dokonalé. Ztrátou dokonalosti stali jsme se neúplnými, jako by naše stvoření bylo přerušeno a zůstalo nedokonáno; zůstali jsme tak jen polovičními bytostmi proti prvním lidem, dokud bydlili v ráji. Neměl-li nás Bůh jako zkaženou věc navždy od své tváře zavrhnouti, bylo zapotřebí dvojího: vykoupení a obnovení. Spasitel nás vykoupil, abychom nemusili býti zavrženi a abychom mohli býti obnoveni; napřed za nás zaplatil výkupné svou smrtí, abychom zůstali majetkem Božím a nikoli majetkem Satanovým. Stali jsme se tak zase majetkem Božím, ale abychom byli majetkem takovým, k jakému Bůh může přistoupiti bez odporu, bylo třeba, abychom byli umyti a napojeni krví Kristovou. Teprve pak Nejsvětější Trojice dokonala obnovu naši příchodem Ducha svatého a byli jsme učiněni lidmi novými k obrazu Kristovu.

První lidé byli postaveni v místě, které se na-

zývalo ráj, s vůlí náchylnou více k dobrému než k zlému, a měli podmíněnou nesmrtelnost těla. Prvním hříchem pozbyli těchto výsad a přivolali kletbu, porušení a zavržení na sebe a na veškeré lidstvo. Kristus jako nový člověk sňal s nás kletbu a zavržení, takže nám zůstaly jen časné následky dědičného hříchu, totiž porušení a smrt. Ale Bůh nás učinil k obrazu svému, k obrazu nového člověka, kterým jest Kristus. Kristus zemřel za naše hříchy, také my umíráme. Nezemřel Kristus, aby nás zachránil před smrtí tělesnou, ale před smrtí věčnou. Byl podroben nouzi těla a utrpení těla. Neslušelo by se, aby Spasitel z lásky k nám snášel utrpení těla a smrt a my pak abychom zde na zemi žili jako v pozemském ráji bez bolestí, bez nedostatku a bez tělesné smrti; to by bylo proti spravedlnosti a proti lásce; Kristus za nás trpěl a umřel z lásky; i my chceme a máme, ať již ochotně či neochotně, snášeti časné bědy a tělesnou smrt z lásky ke Kristu. Kristus je tím novým člověkem, k jehož obrazu chce nás míti věčná dobrota a spravedlnost; nemůžeme míti obrazu lepšího, neboť tímto obrazem se učinil sám Bůh. Tím naše utrpení a tělesná smrt nabývají ceny, snášíme-li je s napodobováním trpělivosti Kristovy, a tyto

věci, které by byly bývaly nedostatkem na obraze člověka prvního, mohou se státí naší okrasou a slávou, jak se to mnohokráte ukázalo na utrpení a smrti mučedníků a světců.

Jsouce nyní přetvoření k obrazu nikoliv Adamovu, nýbrž Kristovu, nemáme již proč teskniti pro ztracený původní ráj pozemský s jeho blažeností a tělesnou nesmrtelností. Za tyto věci ztracené poskytl nám Kristus náhradu větší a vznešenější, totiž sebe samého. Je-li zvětšen náš zápas a naše nebezpečí, je zvětšena i cena našeho vítězství. Za ráj původní máme nyní ráj nový, ráj duchovní, kterého můžeme dosáhnouti již zde v životě pozemském i uprostřed časných starostí a utrpení, a kdo pochopí cenu tohoto ráje lásky Kristovy, nemůže již toužiti po obnově ráje Adamova.

Ale toto naše obnovení nedokonal Kristus pouze sám svou vlastní osobou, nýbrž prostřednictvím Ducha svatého. Nejdříve opustil apoštoly a vstoupil na nebe, aby viděl jeho slávu. Pak teprve po desíti dnech seslal Ducha svatého. Do té doby dílo ještě stále nebylo dokonáno, srdce apoštolů byla opuštěná, rty zavřeny. Až když přišel Duch svatý, probudil se život, probudil se oheň lásky. Tak i my všichni před příchodem Du-

cha svatého jsme jen nehotovi, porušení, v našich duších není dosud ohně a světla, jsme bytostmi spícími. Duch svatý nás dokonává a probouzí k životu a teprve od té chvíle můžeme se podobati novému člověku.

Takovým způsobem děje se naše stvoření, jehož vlastním a hlavním obsahem a dějem je naše stvoření duchovní. Jsme stvoření pro ráj ducha; ráj pozemský byl jen podobenstvím; ráj pozemský byl zrušen, ráj ducha jest nezrušitelný; z tohoto ráje můžeme sami odejít, ale nikdo nás z něho nevyhání tak jako z ráje pozemského, naopak, chceme-li odejít, hlas Boží nás volá zpátky.

I země se všemi věcmi časnými musí sloužiti k podobenství tohoto nového ráje duchovního. Věci nedokonalé a bolestné připomínají nám náš zápas, ze kterého máme vítězně vyjít; věci dokonalé a blažené připomínají nám vyšší dokonalost a blaženost duchovní.

Obnovením duše obnovuje se i tvář země. Pohled duše se očišťuje, jasní a oblažuje a tomuto pohledu se veškerá tvář země jeví jako srozumitelný obraz Boží prozřetelnosti a lásky i tenkrát, kde jiné oko, unavené či nemocné, vidí ošklivost, smutek i prázdnotu. Přispěním

Ducha svatého rozeznává duše ve tváři země obraz ráje, jako by i země milostí Boží byla obnovena a posvěcena.

Duch svatý však jako Osoba Nejsvětější Trojice může ukázati svou moc v obnovení tváře země nejen v důvěrném obcování s těmi, kteří se k němu uchylují o pomoc a útěchu, ale může vanouti, kde chce. Obrací hříšníky, křísí mrtvé, navštěvuje opuštěné a smutné, poráží pyšné. Navštěvuje nejen jednotlivce, ale i celé společenství, rodiny, obce, národy. Přichází v době největší tísně, v době malátnosti, bázlivosti, nevěry a zrady. Když se hanba stává všeobecnou, když záhuba hrozí neodvratně se všech stran, přichází se svou božskou mocí chránit svět, chránit národ, chránit společnost před zoufalstvím a zpronevěrou. Ukazuje svou moc vléváním statečnosti, důvěry, lásky a milosrdenství; rozptyluje tmy a zjevuje se v blesku naděje; ukazuje cestu v poušti, posiluje a vede, aby si lidé nezoufali a nehynuli. Ukazuje jim svou lásku tím, že jim dává v podobenství viděti ušlechtilou hodnotu pravých věcí. Tak obnovuje tvář země nejen před očima jednotlivců, ale i před tvářemi světa.

Proto těmito slovy vzývá Ho též celá církev,

modlíc se nejen za všechny věřící, ale i za všechny nevěřící, a nejen za všechny živé, ale i za všechny, kteří se teprv narodí, až do skončení věků.

PRAVÉ VĚCI

Modlitba k Duchu svatému se skládá ze dvou částí, z první, ve které vzýváme třetí božskou Osobu, a z druhé, ve které vzýváme Boha Trojjediného, čili Jednotu božských Osob. V první části prosíme Ducha svatého, aby sám přišel, srdce svých věrných naplnil a oheň lásky své v nich roznítil. V druhé části však prosíme Boha, tedy Boha Trojjediného v nejsvětější Trojici, aby seslal nám Třetí božskou Osobu a učinil skrze ni věci potřebné. To, oč prosíme v tomto volání, jest nejdokonalejším vyjádřením všeho, co od Ducha svatého potřebujeme a obdržeti můžeme; v tom prosíme o věc svrchovanou, o věc božskou. Prosíme totiž o to, aby nám bylo dáno pravé věci smýšleti, což jest překladem latinského *recta sapere*, což znamená též pravé věci pochopiti nebo správně chápati. Ze správného chápání plyne pochopení pravých věcí a odtud smýšlení pravých věcí, což jest výsledkem a vrcholem, a českými slovy této modlitby jest vyjádřen právě tento vrcholný výsledek působení Ducha svatého.

Správné chápání věcí tak, jak jsou a čím jsou

v poměru k Bohu, který jest jejich příčinou i cílem, a smýšlení pravých věcí, tedy smýšlení spravedlivé a dokonalé, jest způsobilostí božskou. Bůh jediný ví sám ze sebe, čím každou věc míti chtěl a čím každá věc jest a podle toho je ke každé věci spravedlivý, podle toho každou věc miluje a podle toho řídí běh světa. Vědění Boží je dokonalé a proto v řízení Božím není chyby, není stínu. Tato dokonalost Boží není jen jednotlivou dokonalostí, oddělitelnou od ostatních schopností Božích; všechny vlastnosti Boží jsou totiž jedna a táž dokonalost a jen my, lidé, podle své přirozenosti a chápavosti dáváme jim různá jména jako všemohoucnost, vševědoucnost, všudypřítomnost, moudrost, spravedlnost, milosrdnost, svatost; vlastnosti mohou býti oddělitelny u tvorů, zvláště u tvorů smrtelných, u nichž jedna vlastnost či způsobilost může býti silnější nebo slabší než druhá, ale u Boha spravedlnost je totéž co milosrdnost nebo vševědoucnost, a vysloví-li se jedna vlastnost Boží, jsou v ní obsaženy všechny vlastnosti Boží.

Pravé věci smýšlí Bůh a v tom je tedy také i Jeho láska a božská blaženost. Chceme-li smýšlet i pravé věci, chceme, aby nám tyto věci vstou-

pily do srdce, abychom byli naplněni pravostí a spravedlností a láskou Boží, aby Bůh byl naším stálým učitelem, rádcem, duchovním hospodářem, dozorcem a mistrem, aby se nikdy v ničem od nás neoddělil, či spíše aby nás nechal se od Něho oddělit, aby věci nepravé nezalíbily se nám více než věci pravé a duch aby nepodlehł tělu a věcem pomíjejícím; chceme se podobati Bohu tak, jak sám chce, abychom se mu podobali. V této podobnosti jest nejvyšší dosažitelné lidské zadostučinění a štěstí.

Až dosud se modlitba k Duchu svatému podobala projevu stavu vytržení a uchvácení, jako by představy a myšlenky při ní musily obletovati trůn nejsvětější Trojice v nekonečných výšinách, měřiti vzdálenost mezi nebem a zemí a stoupati do věčnosti; v závěrečné prosbě však jako by církev bez všeho žáru citového prosila jen o jakousi věc téměř samozřejmou a takřka všední; jako by na počátku modlitby plál k Duchu svatému nejžhavější cit a ke konci jako by k Bohu mluvil střízlivý rozum církve z pouhé povinnosti jejího poslání.

Církev opravdu mluví těmi slovy jako strážce pravdy a víry podle své povahy a moci úřední; právě z těch slov poznáváme její starý a zná-

mý hlas, který těm lidem, kteří k ní nepatří vůbec anebo k ní nepatří celým srdcem a odevzdáním celého rozumu, zdá se tak střízlivý a všední jako hlas pozemského zákona, pozemského rozumu, pozemské společnosti. Církev těmito slovy neprosí o nic, co by už od prvního okamžiku lahodilo lidské samolibosti a co by hned libě povznášelo smysly; praví zdánlivě suše pouze: dej nám v témž Duchu pravé věci smýšleti. A tu člověkoví, jehož srdce tíhne k žádostem neúměrně plápolajícím, zdá se toto přání malým, jako by církev mohla a měla žádati něco více než toto. Zároveň je vidět z této prosby, jak církev má v první řadě na mysli jen zachování pravé a neporušené víry v lidských srdcích, neboť pravé věci smýšleti je totéž, co pravou víru zachovati, podle pravé víry smýšleti a všech bludů se vystříhati.

Kdo dosud nevěnoval veškeru svou důvěru církvi a Bohu, kdo věří dosud více s bázní než s láskou, vyslovuje tato slova s určitým chladem jako člověk, který z nutnosti se podrobuje obtížnému zákonu. Pravé věci smýšleti – to znamená vzdáti se všeho ostatního smýšlení a uznati, že pravé smýšlení jest jen jediné předem ustanovené, že k němu vede jen jedna cesta a

člověk nemůže nějakými jinými a pro něho vábivějšími a lahodnějšími cestami dojít; že člověk jest v té věci omezen a nemůže za pravé věci přijmouti více věcí, než kolik jest jich skutečně pravých, ani jich nemůže přijmouti méně, ani si pro sebe nemůže dosaditi nějaké zvláštní pravé věci, které by mu lahodily a které by v jeho srdci nadýmaly výstřední nebo odstředivé city a touhy. Pravé věci jsou všechny pro všechny lidi a vždycky pravé a mimo ně není věcí pravých; pro lidi, kteří by chtěli přeletěti a obsáhnouti celý vesmír, neplatí nic více ani méně než pro ty, jejichž úděl a poslání v životě jest nejskrovnější: množství milosti může býti pro různé lidi rozdílné, pravda však je pro všechny táž, stejně obsáhlá, nezměnitelná, bez výjimek a bez doplňků, nesmlouvavá a nezvratná. Duši, která je hnána samolibým citem do výše, jako by chtěla sloužiti Bohu více a lépe než ostatní, ač vlastně se vznáší do výše samolibosti, odkud nastává pád do propasti zklamání, zoufalství a bludu, zdá se tedy taková prosba příliš skrovnou; taková duše není spokojena tím, co pro ni církev od Boha vyprošuje, a domnívá se, že by si sama uměla moudřeji a vhodněji vybrati to, zač by mohla Boha prositi; to

je tedy nedůvěra k církvi, naší Matce a choti Kristově, nedůvěra k Matce, které Kristus sám důvěřuje, ale které nedůvěřuje a kterou takto svým citem posuzuje domýšlivá a ubohá lidská duše.

Kdo pak dosud věří jen s bázní bez lásky, cítí týž chlad při těchto slovech. Právě věci smýšleti – jakým se to zdá omezením lidského bažení, kterému hová těkavost, hra s pokusením a smýšlení nepravé! Toť vzdáti se příjemných představ na smýšlení a jednání mimo zákon a proti zákonu a podrobiti se zákonu, který se zdá protivný, suchý, chladný a všední jako každý zákon pozemský. A člověk se má ještě modliti o to, aby tyto právě věci smýšlel, jako by nebylo lépe modliti se o nějaký příjemný způsob zapomenutí na obtíže zákona a o nějaké oslazení života. Ty právě věci se zdají na první pohled všední, tak lehce pochopitelné a všeobecné že nijak nerozpalují cit a nedávají potravu obraznosti a plnění zákona se zdá jenom nemilou, jednotvárnou a příliš málo vděčnou povinností.

Církev však zná meze lidských schopností a nebezpečí lidského nitra a ví, čeho je duši třeba nezbytně a co musí každou duši úplně

a svrchovaně uspokojit za všech okolností. Jako choť Kristova je moudřejší než jednotlivý člověk, je svatá a obsahuje i skýtá svrchovanou plnost duchovního života, která by postačila dokonale všem jejím dítkám, na to aby nestačila dítku jednomu. Ví, co to jsou věci pravé, že to jsou věci z podstaty a činnosti božské, věci nejvznešenější a nejkrásnější, i když nezkušený a zhýčkaný člověk na ně pohlíží jenom jako na věci všední; ví, jakou moudrostí, dokonalostí a blažeností jest smýšlení věcí pravých, za jakou cenu bylo lidem poznání pravých věcí dáno a jakými bolestmi i každý jednotlivý člověk, sešel-li jakýmkoliv způsobem s cesty, musí toto poznání znova platit; ví, že jen pro slabost lidskou tyto věci pravé se zdají prosty útěchy a krásy, že jen pro slabost svou člověk nechápe, že zákon jest láska a láska jest zákon, a vysloví-li se slovo pravda, že se tím vysloví obsah celé Boží bytosti, obsah veškeré krásy a veškeré blaženosti, což duše může pochopiti jen omezeně a velmi pomalu a mnohdy až po bolestných zkušenostech na cestách omylů a bludů. Ví však, že i dítkám, které ji milují a které jí důvěřují, hrozí nebezpečí zatemnění pravdy a svedení na cesty nepravé. Proti věcem pra-

vým, jejichž poznání prýští z Ducha svatého, zjevují se člověku přeludy věcí nepravých, a aby těmito přeludy byl člověk zmámen, o to pečuje duch jiný, duch lži. Dábel působí na člověka těmi věcmi, ve kterých má člověk své osobní zálibení; komu se líbí tělo, toho pokouší tělem; komu se líbí svět, toho pokouší světem; komu se líbí rozjímání o věcech víry, toho pokouší všemi záludnostmi, na něž nezkušený lidský duch dosud právě nemá odpovědi; ďábel pospíchá, aby člověku vnukl svou lež dříve, než by člověk s přispěním Ducha svatého poznal pravdu; tak pokouší ďábel člověka i tím, že ho vede na cestu zdánlivé horlivosti a zdánlivých ctností, aby ho zavedl do bludiště, ve kterém člověk slouží své pýše nebo svému zoufalství v domnění, že slouží Bohu, ve kterém člověk nenávidí svého bližního v domnění, že ho spravedlivě miluje, ve kterém se člověk od církve odtrhuje v domnění, že jest jejím nejhorlivějším členem. Církev ví od samého Krista, že falešní proroci budou mít tak přesvědčivý vliv na lidi, že by všichni svedeni byli, kdyby se Bůh nesmiloval; to znamená, že ďábel bude užívat i samých článků víry a zákonů církevních, aby duše zmátl, že svým lžím dá po-

dobu ctností a horlivosti ve víře, ba i poslušnosti a oddanosti k církvi, aby lidé nepoznali jeho úmyslů, a v tom bude jeho nejpodlejší nejhroznější a nejnebezpečnější lest. Proto církev za nejdůležitější považuje prosbu, aby nám Bůh dal smýšleti pravé věci v Duchu svatém, abychom ty věci poznali z Ducha svatého a pro Ducha svatého, aby nám jejich poznání nenahrazoval ďábel svou lží a lstí, aby nás mezi těmi věcmi ďábel nevedl k záhubě, abychom pravé věci vnímali nikoliv tak, jak by si to přál ďábel, ale jak to dává pouze Duch svatý. Z této prosby cítíme úžasnou moudrost a zkušenost církve, naší Matky a strážkyně pravdy a víry, opatrné a přísné dohlížitelky, jejíž přísnost je láskou mateřskou, láskou Ducha svatého, láskou věčnou.

Kdo však nevzhlíží k církvi jen s poloviční důvěrou a s poloviční láskou, pochopí, že pravé věci smýšleti je netoliko věcí jakéhosi nutného pořádku, nýbrž že to jest dílo milosti a dar nejvyšší. Pravé věci smýšleti – to jest sdíleti se o Boží lásku, moudrost, spravedlnost, milosrdenství, moc a sílu a blaženost. Pravé věci smýšleti – to jest tolik jako býti synem a dědicem Božím, býti na vrcholu života, v lůně

světla, v lůně blaženosti, která nezaniká ani při největším protivenství a utrpení časném; je to sdílení pohledu Božího a myšlenek Božích, je to požívání slávy a velikosti Boží v ochraně a bezpečnosti Boží. Všecka ostatní příjemnost a nádhera života pozemského a všecky lahody citů a pýchy duchovní jsou proti tomu jen mdlými bludičkami. Často skrze věci nepatrné a všední poznáváme tyto věci pravé a skrze věci nádherné a vzácné často poznáváme jen omyly a díla bludná. Pravda však dává svou božskou nádheru těm věcem, ve kterých jest; ne ihned, nýbrž až tenkrát, když ji poznáme. Formou pravdy jest krása, pravá krása, která jest větší než krása zdánlivá. Poznati pravé věci znamená tedy poznati pravou a nepomíjivou krásu, která je tak sladká a vábivá, že tisícům mučedníků byla dokonalou útěchou ve chvíli největší pozemské hrůzy a že hrůza mučení nestačila, aby je odvrátila od patření na tuto krásu. Bylo by to proti samé Boží podstatě, kdyby věci pravé nebyly svrchovaně krásné, a kdyby nám Bůh nabízel něco, co by nás nemohlo svrchovaně upokojit a naplnit štěstím. To jen s počátku se zdají Boží pravdy a zákony odporovati naší blaženosti, ale

Bůh lépe než my zná naši blaženost, ví sám, co jednomu každému z nás uchystal a kudy nás má vésti do příbytku přichystaného.

Tato slova modlitby se zdají skrovná, ale jsou skrovná jako Bůh, který se stal člověkem a nepřestal býti Bohem, a jest v nich moudrost a krása církve, vyvolené choti Kristovy.

POTĚŠOVÁNÍ DUCHA SVATÉHO

Potěšování Ducha svatého spočívá v tom, že skrze Něho můžeme pravé věci smýšleti a tedy předem správně chápati a pravé věci poznávati.

O toto potěšení modlí se církev slovy: Dej nám všem . . . z jeho potěšování vždycky se radovati.

Řeč církve samé je vždy svrchovaně prostá jako slova zákona, která se zdají suchá a bez veškerého duchovního vzletu; ale je to jen klam, kterému naše mysl propadá jen v dobách své nedospělosti a v dobách svých zmatků; ve skutečnosti po bedlivé rozvaze vidíme, že každé slovo má větší cenu než nejkrásnější hvězda nebeská.

Prosí-li církev, abychom vždy se radovali z potěšování Ducha svatého, pak, máme-li se vždy radovati z tohoto potěšování, nemůžeme míti kdy, abychom se radovali též z něčeho jiného; takové je přání církve a to jest v té prosbě obsaženo. Církev neprosí, abychom se mohli z potěšování Ducha svatého radovati en někdy, když všechny ostatní věci nás zkla-

mou a když je nám smutno, nýbrž vždy, bez ustání, až do konce života a pak ovšem i na věčnosti. Tím církev dává výhost všem radostem jiným, které z potěšování Ducha svatého nepocházejí, čili neuznává takové radosti za radosti pravé. Pravou radostí jest pouze správné poznávání a smýšlení pravých věcí v Duchu svatém.

Pravé věci jsou však všechny věci, pokud je vidíme v tom řádu, ve kterém je Bůh stvořil nebo ustanovil; pokud je takto poznáváme, jest nám toto poznání, které pochází z Ducha svatého, zdrojem radosti. Bůh vidí všechny věci tak, jak ve skutečnosti jsou, a to patří k božské blaženosti, neboť řád všech věcí vznikl z božské lásky. Smýšlení pravých věcí není tedy jen přemítání podle litery unavující a zabíjející, není omezeno jen na věci některé, nýbrž týká se věcí všech, tedy i zjevů přírodních a věcí profánních. Tím je rozsah radosti rozšířen do nepřehledna. Každá věc, jakmile je poznána správně a ve svém řádu, působí radost, neboť každý objev působí aspoň s počátku radost. Tato radost může však býti různého stupně, podle toho, jak při ní spolupůsobil Duch svatý.

Dejme tomu, že by v nějakém závodě na-

stala náhlá katastrofa, která by měla za následek smrt všech přítomných, a ve chvíli všeobecného zděšení některý inženýr by uhodl, kde se stala chyba a jak ji napravit. Jistě by aspoň na vteřinu pocítil úlevu a radost z toho poznání pravé věci. Ale dejme tomu, že náprava chyby vyžadovala by třeba jen minutu a bylo by jasno, že všechno bude zničeno mnohem dříve než za jednu minutu. I toto další poznání přineslo by na okamžik určité zadostučinění rozumu, ale pak by přišlo zoufalství. To by bylo poznání pravých věcí, ale dosud ne poznání pravé a úplné. Pravé poznání vidí všecky věci a všecky děje v poměru k Bohu a k vůli Boží, vidí řád všech věcí a dějů, i když jsou to věci nepředvídané a hrozné, a vidí především řád lidského života až k smrti a ještě za hradbu smrti.

Věci možno rozdělit na přirozeně příjemné, lhostejné a přirozeně nepříjemné. Poznání každé a kterékoliv věci působením Ducha svatého přináší však útěchu v každém případě, neboť dává nahlížeti do Boží prozřetelnosti, lásky a milosrdnosti.

Věci přirozeně příjemné působí radost, ale teprve působením Ducha svatého tato radost

se může státi radostí pravou, hlubokou a užitečnou. Toto působení nás poučuje, jak máme takové přirozeně příjemné věci přijímati a posuzovati, a i když tímto působením někdy poznáváme, že některé příjemné věci nejsou samy sebou důvodem k tak velké radosti, jakou z nich mohou pociťovat pouhé smysly a nižší žádostivosti, už poznání tohoto řádu a poznání dobrotivosti Boží, která nám dovoluje a dopřává i z malých věcí se radovati, jest rozmnožením této přirozené radosti. Přidává nám tedy působení Ducha svatého k radosti z těchto věcí též radost z dobroty Boží, z otcovské lásky Boží. Stává-li se, že malý dárek, almužna, dobré slovo nebo úsměv oblaží člověka trpícího třebas na několik dní, lze v tom velmi často poznati působení Ducha svatého, který se nazývá Otcem chudých, Utěшитelem zarmoucených a sladkým zotavením.

Věci přirozeně příjemné mohou však býti též klamné a zhoubné, neužívá-li jich člověk na správném místě a ve správném čase, a zřeknutí se těchto věcí působí člověku zármutek. Působením Ducha svatého člověk poznává klamnost jejich příjemnosti, nebezpečí, které pro něho v té chvíli chovají, pozná, že radost

klamná byla by překážkou vyšší radosti a příčinou smutku většího než ten, který povstává odepřením nebo odříkáním. Duch svatý je tedy zvláštní odměnou těm, kteří se odříkají, kteří bojují proti pokušení a přemáhají tělo, svět a ďábla; v čas určitý dává jim posilu, útěchu a hojnou náhradu za to, čeho se odřekli.

Věci, které nám jsou přirozeně lhostejny, mohou působením Ducha svatého zjevit se nám v kráse své účelnosti a ukázat nám cesty Boží Prozřetelnosti.

Jsou však též věci přirozeně nepříjemné, jejichž účelnost smysly samy nechápou a jejichž řád se zjevuje pouze působením Ducha svatého. Nepříjemnost těchto věcí má svou téměř nekonečnou stupnici od věcí, které jsou nepatrné, ale mučí člověka svou nevhodností, častým opakováním nebo vytrvalostí, až k věcem, které lidským silám jsou nesnesitelné. Jak působení Ducha svatého pomáhá tyto bědy snášet a obracet je v dobro, o tom nejskvělejší doklady poskytují dějiny mučedníků, mezi jejichž mukami byla muka náhlá a krátkodobá, ale též taková, která svou strašlivostí, dlouhým trváním, stálým stupňováním a mnohonásobným opakováním byla by bývala zlomila kaž-

dou lidskou sílu, nejen tělesnou, ale i duchovní, kdyby nebylo bývalo přispění Ducha svatého. Vítězství mučedníků bylo vítězstvím Ducha svatého, vítězství správného poznání pravých věcí. Tímto osvícením mučedníci poznávali, co se s nimi děje a proč se to děje, nástroje a prostředky katů nabyly v jejich očích smyslu vyššího a radostného, takže snášeli muka, velebíce Boha; nemohli v té chvíli velebiti Boha ani z lidského pohnutí citů, které byly zdrce-ny, ani proto, že by si byli bývali vzpomněli, že jejich předchůdci uprostřed muk Boha velebili, neboť paměť a pouhá lidská síla rozumu také již byla vyčerpána a mysl, pokud byla ponechána pouhé lidské vůli, propadala pocitu úplné opuštěnosti od Boha a temnému zoufalství, ani svatí nemohou Boha upřímně velebiti bez radosti a lásky, a jak by se mohlo očekávat, že člověk, byť sebe zbožnější, je-li rozřezáván pilou nebo pečen na rožni, je schopen svou lidskou silou udržeti si též radost? Tuto radost jim vléval Duch svatý, když byli dostatečně vyzkoušeni a připraveni, a tato radost nám ukazuje, jak marný jest boj pekla a všechna nádhera Satanova proti tomu, koho Duch svatý oblažil svou útěchou. Vítězství mučedníků

se podstatně liší od vítězství lidí, kteří podobně trpěli a umírali pro něco, co nebylo v zájmu Božím; tito vzdorovali bolesti, aby světu neukázali svou slabost, a pokud je neudržovala v pýše vzdoru lidská ješitnost, udržoval je leckdy při síle duch vzpoury, jehož moc je značná; tito se mohli radovati ze síly své vůle, ze své vytrvalosti a ze zahanbení nepřátel. Ale Duch svatý, který utěšoval mučedníky, působil zcela jinak. Mysl mučedníků nebyla naplněna vzdorem proti lidem, nýbrž službou Bohu; nezáleželo jim na tom, aby světu ukázali svou sílu, statečnost a vytrvalost, aby sami zahanbili svět; nevěřili v sebe, nýbrž v Boha, nezáleželo jim na vítězství vlastním, nýbrž na vítězství Božím; nemusili se stydět zaúpěti k Bohu o pomoc, poněvadž v jejich srdcích nebylo ješitnosti a pýchy, věděli, že jsou jen služebníky nejvyššího Pána, který ukládá zkoušky, ale též přináší milosrdenství; jejich srdce nebyla uzavřena, nýbrž poddajná vůči Bohu, byli si vědomi své bídy a slabosti a Boží síly; proto byli přístupni útěše Ducha svatého a proto se mohla na jejich tvářích ukázat vítězná a nesmrtelná radost ve chvíli, kdy jejich pouhá lidská síla byla již úplně zlomena.

Útěcha Ducha svatého nám dává trpělivost ve všech pozemských baženích, nesnázích a protivenstvích. Jí poznáváme, proč Bůh řídí náš osud tak a ne jinak, proč nám něco odpírá, proč nás něčím navštěvuje, proč nás dal právě na to místo, na kterém jsme, co od nás žádá, proč máme býti spokojeni a důvěřivi, proč Ho máme stále milovati a chváliti; ukazuje nám naše dětství vůči Bohu a otcovskou lásku Boží vůči nám; ukazuje nám, že Bůh nás tím více miluje, čím více nás zkouší a že nic není sladšího nad tuto lásku Boží.

Potká-li nás nebezpečí, že bychom sami se mohli odtrhnouti a vyděditi z rodiny Boží, bývá často naším zachráncem, a stane-li se nám to neštěstí, že zradíme Boha, jest to Duch svatý, který nás zase volá zpět. Dává nám poznávati nebezpečí a poznávati svou pomoc, kdykoliv jsme ochotni ji neodmítnouti. Dává nám sílu k přemáhání zla a ke konání dobra, odměnu za věrnost k Bohu i za každý dobrý skutek. Všecka duchovní útěcha a duchovní radost jest pouze v Něm. Jím poznáváme svůj správný poměr k sobě, k bližním a k Bohu. Jím nabýváme radosti ze své víry, On jest obsahem všech milostí a prýští ze všech svátostí.

Jeho potěšování je nám zapotřebí vždycky, ale nejvíce v hodině smrti. Smrt je dočasné vítězství ďáblovu nad všemi lidskými těly, je to pokuta, kterou vybírá ďábel za prvotní hřích. Proto tělo každého člověka je na dobu smrtelného zápasu vydáno do rukou ďáblových. Neuvedl smrt na svět Bůh, ale ďábel. Proto umírání samo jest něco hrozného; duše lne k svému tělu a ďábel, kterému je vydáno tělo, snaží se urvati i duši, která se bojí svého odtržení od těla. Smrt je často velkým utrpením a liší se od mučednictví jen okolnostmi; mučedník umírá pro víru, nemocný umírá pro slabost těla. I při nemocech bývají bolesti zdlouhavé, úmorné nebo strašné, které se vyrovnají tělesným bolestem při mučení. Ve smrtelném zápasu přicházejí chvíle úplné opuštěnosti, kdy si duše uvědomuje strašlivé nebezpečí úsilí ďáblovu nejen o tělo, ale i o ni. Tehdy je právě nejvíce zapotřebí přispění Ducha svatého, poněvadž, odepře-li jí ve chvíli poslední svou útěchu, je ztracena na věky. Útěcha Ducha svatého v hodině smrtelného zápasu působí, že člověk poznává, jak i prostřed násilí ďáblovu zůstává v ochraně nebeského Otce, a je-li vůle nebeského Otce, aby tělo lidského dítěte bylo roz-

trženo drápy ďáblovými, pak to lidské dítě opravdu s dětskou důvěrou a láskou k Bohu přečká tuto katastrofu, která uvolňuje duši, aby se mohla s Bohem spojit navždy.

Tak můžeme působením Ducha svatého poznati též celé utrpení Kristovo, abychom poznali pravou lásku Boží a sami pojali pravou lásku k Bohu, pravou radost z víry a pravou důvěru k církvi, svaté a neomylné, jíž jest Duch svatý pánem a přítelem.

DUCH SVATÝ SKRZE KRISTA

Duch svatý jako utěšitel náš není nějakou pomyslnou ozdobou našich fantasií a našeho snění, není jen libě působící představou lidí, kteří svou ctižádost věnují umělým hrám ať v umění či vědě nebo v řečnictví a v jiných okázalostech myšlení. Není to dekorace spisovatelů a řečníků, a setkáváme-li se s Jeho jménem poměrně často v tisku a výkonech řečnických, obyčejně ho bývá užíváno nadarmo. S Jeho působením nelze zaměňovati příjemné city naší samolibosti, naší dychtivosti tělesné, našich vášní a náruživostí. Duch svatý nás nevede k jiné touze po slávě než k touze po slávě Boží beze všech zřetelů na uspokojení všech ostatních našich tajných či nevyslovených tužeb. Nemůžeme pracovat pro slávu Boží za tím účelem, abychom z toho měli slávu sami. Duch svatý jest vlastní nepřítel a soudce pokrytců, což ukázal již při soudu nad Ananiášem a Sáfírou, Jemu jest vyhrazen soud nad svatokrádeží, nad zneužíváním milosti Boží a nad pohrdáním milosti Boží, jak potvrzuje sám Spasitel, když mluví o hříších proti Duchu svatému. Nelze se před Ním skrý-

ti, žádná lest nepomůže. Byl seslán všem, teprve když Kristus vylil svou krev a dokončil své dílo, když vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Teprve tím byla připravena cesta Duchu svatému a z toho je vidět, jak velikou důležitost mělo seslání Ducha svatého v Božích úmyslech s lidmi a v díle vykoupení. Tím bylo dílo nejvyšší Trojice dovršeno, láska naplněna, bylo nám dáno všecko. Není už výmluvy leda na neznalost a slabost naši a neznalost i slabost naši Bůh promíjí za cenu oběti Kristovy, ale naše pokrytectví a lstivé úmysly proti Duchu svatému nepromíjí. Duch svatý je Láska a Bůh nedovolí, aby se Lásce odpovídalo pokrytectvím nebo pohrdáním. Falešně sloužiti Duchu svatému je tolik jako sloužiti ďáblu.

Toužíme podle své přirozené slabosti též po cti, úspěchu, slávě, ale sloužíme-li těmto svým žádostem, nesvádějme to na službu Bohu; potřebujeme-li něco pro svou potřebu, ať spravedlivou či jen domnělou, nevydávejme potřebu svoji za potřebu Boží; bylo-li nám něco odepřeno, neříkejme, že to bylo odepřeno Bohu. Mnoho lidí, i takových, kteří se skvěli na výšinách života, propadlo tomuto bludu, jako by vidoucí byli oslepeni, podobně jako Jonáš toužil

po zkáze Ninive ne z horlivosti pro spravedlnost, nýbrž proto, aby potěšil svou zlobu, kterou pokládal za horlivost Boží. Leckdy dáváme jména ctností svým slabostem, když línou lhostejnost nazveme mírností a pokryteckou vypočítavost opatrností, když zatvrzelost pýchy nebo závisti nazveme stálostí a svůj hněv statečností, když klevety, škodolibost a pomstychtivost považujeme za horlivost a podobně. Jsou to podvody, někdy vědomé, někdy nevědomé, ale vždycky přímo od nás zaviněné, a tyto podvody bývají nejčastější příčinou toho, že Bůh odpírá požehnání našemu dílu nebo že dílo, leckdy dobře započaté, posléze se hroutí. Hříchy proti Duchu svatému jsou nejnebezpečnější, poněvadž jimi sami ztěžujeme Duchu svatému, aby nám dal jich poznání, abychom jich mohli litovati a jich se odříkati; proto tyto hříchy mohou v nás své kořeny zapouštěti nejhlouběji a daří se jim pak lépe než kterýmkoli jiným hříchům.

Proto církev si vyprošuje Ducha svatého skrze Krista Pána našeho, abychom měli na mysli, že Duch Boží nám nedává bez zásluh Kristových, bez utrpení a umučení Kristova, jako plamen, který vyšlehne kdykoliv, kdekoliv a

jakkoliv se nám zachce pro naše uspokojení a pro naši rozkoš, ale že přichází skrze Ježíše Krista, Jehož otevřené krvavé rány a trnovou korunu vždy musíme viděti, cítiti a uctívati, chceme-li, aby nám dal svou Lásku – Duchu svatého.

Nemáme Duchu svatému co nabídnouti než svou ochotu neodporovati Mu a přijmouti Ho, a to činíme jen proto, aby nás zbavil naší bídy. Víme anebo máme věděti, co jsme a jací jsme a čeho jsme schopni sami ze sebe, že totiž sami ze sebe nejsme schopni žádných ctností, kterými bychom se mohli Duchu svatému zalíbit, že sami ze sebe jsme schopni pouze pýchy, lakomství, smilstva, závisti, obžerství, hněvu a lenosti, že k těmto hříchům se kloní všecka lidská povaha, k některému více, k jinému méně, ale že jsme příliš hluboce a vnitřně spojeni každý s některou či s několika z těchto neřestí, že tyto neřesti tvoří časný základ všeho našeho počínání a teprve, když cítíme jejich následky zlé či nebezpečné, začínáme se jich děsiti a toužíme se vyhnouti, ale spíše jen následkům těch neřestí než neřestem samotným, neboť neradi se vzdáváme toho, co tyto neřesti poskytují příjemného. Poněvadž však víme, že Duch svatý jest nepřítelem neřestí, můžeme podle svého

rozumu jen Ho prositi, aby nám pomohl neřesti potlačovati a zmenšovati; víme, jak je tento boj těžký a že sami bychom nic nesvedli. Jak bláhové bylo by domnívati se, že sami se můžeme přemoci a obrátiti, že sami můžeme konati ctnosti a žíti svatě, jako by to záleželo jen na nás, na našem rozhodnutí. Můžeme prositi jen o to, aby nám Bůh pomohl potlačovat naši nejvlastnější povahu, totiž naše neřesti, a aby sám nás bránil, abychom Ho tolik neuráželi. Ctnosti dává Bůh, ty nejsou z naší síly. My musíme prositi o pomoc při sebezpřemáhání, o pomoc v boji proti sobě samým, proti vlastní povaze a osobnosti, my nemůžeme svou osobnost rozpínat po ctnostech, my ji máme umenšovat, aby co nejvíce byla potlačena před Duchem svatým, neboť z naší osobnosti jest právě jen pýcha, či smilstvo nebo jiný ze sedmera hlavních hříchů.

Tyto naše neřesti potlačuje kříž Kristův a umývá je krev Kristova, a proto, žádáme-li si upřímně Ducha svatého, nesmíme se štítiti kříže Kristova a musíme jej přijmouti za kříž svůj. Líbáme-li kříž Kristův, nemáme jej líbat jako dřevo, které již svůj úkol vykonalo a které již žádné bolesti nepřinese, které jest bezpečné, neškodné a nebolestivé, nýbrž jako dřevo, na

kterém se trpí stále až do skonání času, a líbáme-li je, pak je máme líbatí upřímně a ne pokrytecky; co líbáme, to opravdu chceme mít, opatrovati a milovati, tedy i obtíže a utrpení s tím spojené, potlačování sebe samého, odříkání a odevzdání do vůle toho, který nám svůj kříž odevzdal. Jen to jest způsob, jak obcovati s Duchem svatým, aby zůstal s námi. Nečiníme-li tak, nechceme-li tak činiti, chceme-li sebe i Ducha svatého nějak ošiditi, pak toužíme sice také po duchu, který by nám pomohl a nás potěšil, ale to není Duch svatý, nýbrž duch falešný, který ovšem milerád přijde a usadí se v nás, vládne námi a rozvrátí nás, dokud sám Duch svatý nepomstí tuto šalbu svým trestem. Jako pokrytectví touží po falešném Kristu, tak touží i po falešném duchu na místě Ducha svatého. Proto prohlásil Kristus, že hříchy proti Duchu svatému neodpouštějí se ani na tomto ani na onom světě.

Duch svatý není jen sladkou představou těkavého snění, ozdobným slovem či něčím podobným. Je to sám Bůh, svatý a silný, je to moc Boží Lásky, která pro nás dozrála na kříži Kristově a o kterou musíme prositi jen: Skrze Krista, Pána našeho.

O B S A H

Přijď, svatý Duše !	7
Naplň srdce svých věrných !	12
Oheň lásky	19
Sešli Ducha svého !	23
A stvoření budou	28
A obnovíš tvář země ...	32
Pravé věci	38
Potěšování Ducha svatého	49
Duch svatý skrze Krista	59

K R Y S T A L

knihovna revue Na hlubinu svazek 12.

Upravil Břetislav Štorm. — Vyšlo ze

strojů Lidových závodů tiskařských a

nakladatelských, společnost s ručením

obmezeným v Olomouci. 10 výtisků

na ručním papíře autor podepsal.

IMPRIMATUR : Josephus Vyvlečka,

Praeses a. e. Consistorii.

Olomucii, die 31. XII. 1931. Nr. 23338.